

A magyar kisebbségi populáció fogyása

A népeségtudományban egyetértés van abban, hogy ez a népesség, amelynek átlagos életkora 43+ év, a természetes népmozgalma belső viszonyaiból kifolyólag megfordíthatatlan folyamatával szembesül. A 30–35 éves átlagos életkor az egy olyan határérték, amit szabad átlépni. A népességpolitikának éppen az lenne a feladata, hogy az átlagos életkort e határértékek alatt tartsa. A negyven évet meghaladó átlagos életkornál, a 20 évnél fiatalabb korcsoport aránya az össznépességben nem érheti el a 20 százalékos határértéket, a 60 éves és korosabb népesség aránya pedig kikerülhetetlenül meghaladja a 25 százalékot. Az öregedési index (a 60 évesek és korosabbak aránya a 0–19 évesekhez viszonyítva ilyenkor eléri vagy meg is haladja a 1,25 mutatót s 0,40 határértéket jelentő arányszámmal szemben).

A 2002-es népszámlálás szerint a délvidéki (vajdasági) magyar népesség átlagos életkora 43,1 év volt, s az öregedési index is 1,36 (több mint háromszorosa a „megengedettnek”). Csak látszólagos bátorítást adhatna, hogy a 0–19 évesek korcsoportjának aránya az össznépességben 18,9 százalékot mutatott. E korcsoportnak azonban, bár magyar nemzetiségű anyától született, jelentős része (legalább 10–15 százaléka) nem tud magyarul, és szórványhelyzetben van.

A következmények vészterhesek: a magyar népesség nemzetiség szerint 1981-ben 371.654 fő (Vajdaság népességének 18,9 százaléka) 1991-ben 333.290 fő (16,9 százaléka), 2002-ben 290.207 fő (14,3 százaléka) volt. A 2002-es népszámlálás szerint ebből csak 272.352 fő vallotta a magyart is anyanyelvének (Igaz, magyar anyanyelvűek is, akik magukat jugoszláv, szerb, horvát vagy más ismeretlen nemzetiségűnek tartották).

Nagyon fontos a csökkenés indexeit is kimutatni, mert rámutatnak a lebomlási folyamat gyorsuló ütemére. A csökkenés indexei a következők voltak: a 2002/1981-es időszakban – 78,1, a 2002/1991 körül intenzívebb volt, mint az 1991–1981. időszakban, amikor a magyar népesség csak 11,1 százalékkal csökkent, a későbbi 13 százalékkal szemben. Az indexek nagyon rámutatnak a csökkenés növekvő ütemére, de mégsem nyújtanak belelátást az egész állapot halmozottan súlyozott veszélyes – vészes voltára. Szá-

mos szándékos statisztikai hiányosság van, s még több statisztikai manipuláció az állami szervek részéről, amely célja mindig a kisebbségi közösségek népessége helyzetébe valóvilágos betekintés lehetetlenné tétele. Államnemzeti cél, ugyanis a kisebbségek asszimilációja, mely a szerb nemzetiségű népesség helyzete hasonlóan rossz, romlásának üteme gyorsabb a magyar közösségnél is, s ezen egyedül asszimilációs népesedési politikával javíthat.

A magyar nemzetiségű népesség száma 1948–1953 között évi átlagban 1667 fővel nőtt. A növekedés megmaradt az 1953–1961 időszakban is, igaz már csak 970 fővel (rengeteg magyar disszidált, vagy kapott tudatos célzattal azonnali kivándorlási engedélyt ebben az időszakban, más nemzetiségű nem). Törés következett be ezután, már 1961–1971 között beállt az évi átlagos csökkenés 1925 fővel. A csökkenés évi átlaga már a következő 1971–1981-es időszakban 3990 fő, 1981–1991 között 4650 fő (ami súlyozottan ugyanannyi, mint az előző csökkenések, figyelembe véve az alapot: a most már kisebb össznépességet. Az évi átlagos növekedés ezreléki száma 1948–1952 között 3,8 volt; 1953–1961 között 2,1, s ezután jött a törés. Az 1961–1971 időszakban az évi átlagos csökkenés ezreléke –4,3 lett, s így folytatódott tovább. Az 1974–1981 időszakban 9,7 ezrelék, az utána következő 1981–1991 12,7 százalék, s végül az 1991–2002 időszakban 13,5 százalék. Az ütemes leépülés ereje idáig állandóan erősödött. Minden egybeesik azzal a politikai felismeréssel, hogy saját népesedési helyzetükön másként nem javíthat, csak ha beolvasszák a szerbbe a nemzetiségeket (e felismerésnek az irodalmi kifejezése Milorad Pavić *Kazár* szótár című műve)

A természetes népmozgalom kiértékelésének módszertani buktatói

Azok akik csak csökkenést érzékelik, csak nagyon kevesen tudják, hogy nemzetközi statisztikai ajánlások és egyezmények rendelkeznek úgy, hogy a külföldön élő szerbiai állampolgárságú de magyar nemzetiségű személyek születési és halálozási eseményeit rendszeresen továbbítják az otthoni illetékes állami

szervek, illetve meghatalmazott intézmények, mindaddig nem vesztik el vagy nem mondanak le a szerb állampolgárságról, illetve nem kérik az ottanit. Így tehát, a külföldön élő délvidékiek (vajdasági) magyaroknál jelentkező születési és halálozási események is bekerülnek a szerbiai állandó népességi kimutatókba, holott nem is élnek itt és nem biztos, hogy vissza fognak térni az országba.

A természetes népmozgalom eseményeinek a kiértékelésekor, a szerbiai állami intézményeknek semmilyen, legalább megközelítőleg pontos betekintésük nincs abba, hogy voltaképpen egy adott időszakban mennyi hazánk polgára is van külföldön; hányan is távoztak el ebből az országból? Erre legkorábban a következő népszámlálás vethetne fényt, de csak ismét részlegesen. Nagyobb a valószínűsége annak, hogy a 20 év múlva megtartandó népszámlálásnál válik helyesen láthatóvá a külső vándormozgalom mérete.

Az etnikailag vegyes házasságokban történt vitális statisztikai események állandó minőségi, lényegi változásokon mennek keresztül (nagyon sokan nemzetiségüket oda-vissza változtatják; hol magyarok, hol jugoszlávok, hogy aztán szerbeknek, vagy valami másnak vallják magukat; vagy visszatérjenek eredeti magyar nemzetiségükhöz). A vegyes házasságban élők külső vándormozgalma a nyugati országokba a feltételezések szerint óriási számú volt 1970–1990 között, most ismeretlen, de nem szűnt meg.

Ma már nem jelentős a csecsemőhalálozás ezreléke. Valószínűsíthető, hogy hatása nem szűródik be jelentősen a természetes mozgásba, és nem módosít jelentősen a születési arányszámon; a statisztika főleg az élve születésekből keletkező események összessége. A termékeny nők tömegesen jelentkező betegségei és tapasztalható halálozása, azonban, régebben és napjainkban is módosíthat a bruttó vagy nettó reprodukciós számon; ismerete tovább „finomítja” az arányszámokat. A születési arányszám értékén és pontosításán, módosíthat sokat a házasságokban, vagy házasságon kívüli (egyre gyakrabban élettársi, sőt legújabbán alkalmi szexuális kapcsolatban) jelentkező születések jelentkezése. A végső cél, ugyanis, mindig ugyanaz: statisztikailag megragadni a női termékenység nagyságát és a népesség reprodukcióját.

Jelentős eltérést mutatnak a népszámlálási és vitális statisztikai események alapján kapott arányszámok a születések, halálozások, házasságkötések stb. tanulmányozásakor. Általában a magyar kisebbségi közösség népessége tanulmányozása problémát jelent az előző okokból kifolyólag. Ingoványos talajon nehezen számszerűsíthetők az események. A cél ugyanis nem az, hogy minél tisztábban látható legyen

a létszámfogyás nagysága, hanem a jelenlét elfedése. Ennek ellenére, nem maradhat elfogadható magyarázat nélkül a magyar kisebbségi populáció fogyása.

A délvidéki magyar nők termékenységének vannak városi – falusi tömbviszonylatában jelentkező szóróvány, iskolázottsági szint szerinti, vagy foglalkoztatottságból eredő különbségei. Ezek azonban számkra ismeretlenek. A nőkkel szemben támasztott az egyén-közösség viszonyokból (kifejezett individualizmus vagy kollektívizmus felé elmozdulás) eredő világszemlélet, életérték, gondolkodás és erkölcsi ítélet nagyhatású a születés számra. Nem csak az anya megbecsülése, hanem a nő három szereposztásában (feleség, anya, dolgozó) jelentkező különbségek megítélésében, annak hosszú időmértékben kifejezett ingadozásában, végletekig történő ingamozgásában illetve kilengésében van a termékenység titka.

A családalapítás, gyermekvállalás ma már a házastársak egyre nagyobb része tudatosan, csaknem a tudomány minden mai eredményét is figyelembe véve, tudatosan tervezik, legyen szó saját egészségi állapotukat, vagy kívánt, vagy várandó gyermek esetleges egészségi állapotát illetően. Minél több bizonytalansági tényezőt akarnak kiszűrni, s ennek lehetőségétől teszik függővé döntésüket. A felelőtlen, tudománytalan papolás itt nem segít, a felelőtlen egészségi felvilágosítás az újságokban meg elbátoztalanít. Az anyagiak birtoklása, tehát nem az egyetlen és döntő tényező. Számos erkölcsi tényező, előítélet, politikailag tudatosan vagy tudománytalanul terjesztett tévhit és a belőlük eredő bátorítás vagy félelem szintén befolyásolja a családalapítást és gyermekvállalást.

S végül, de nem utolsósorban, természetesen a társadalombarát (ami egyben gyermekbarát) vagy társadalomellenes állami intézkedésekben jelentkező tartósan jelenlévő fejvesztett kapkodás, úgy tűnik, kiküszöbölhetetlen zűrzavar – a rendszer káosza, a káosz rendszere – az ellentétes hatású intézkedések sokasága, a rendszertelenség „rendszerbe foglalása” vagyis a rendszer nulla értéke, a közélet részétől a legnagyobb hatású befolyásoló tényező a női termékenységre és gyerekvállalásra. Az állami intézkedések egymásnak ellentmondó hatása nem adhatja meg azt a „kritikus tömeget” amely serkentőleg hatna a gyermekvállalásra. Ha pedig az állami érdek „éppen” azt kívánja, s a politikai akarat „éppen” a kisebbségek asszimilációját szorgalmazza, nem is fognak hozni családbarát programot, mert úgy tűnik nekik, asszimilációval megoldható a saját népességi hiányuk és fogyatkozásuk. Nincs politikai akarat egy minden közösséget felölelő demográfiai program meghozatalára, egy népességpolitikai intézkedésekre. Szerbia álla-

mi politikájában, nemzeti stratégiájában minden képmutatás ellenére, szervesen beépült, mély gyökeret vert – a kisebbség ellenség – mert „tartalékot” látnak a kisebbséghez tartozó népességben. Ez tipikus birodalmi észjárás. Ez csak pillanatnyilag javít a helyzeten – a szerbek helyzetén.

A magyar termékeny női népesség (15–49 éves) helyzete

A termékeny női népesség csökkenése kifejezettebb volt, mint az össznépeség csökkenése. Az 1991–2002 időszakban a termékeny nők csökkenése 17,8 százalék, az össznépeségé 12,9 százalék. A termékeny magyar nők átlagos életkora 33,7 év. Mind a kettő máris elég oka annak, hogy állandóan csökkenő irányt vegyen a népszaporodás. Mivel hogy népszámlálási adatról van szó, súlya van. Nekünk viszont nincs kielégítő válaszuk arra, hogy miért csökken gyorsabban a termékeny nők száma az össznépeségénél. Kereshetjük az okot abban, hogy vegyes házasságba lépve esetleg maguk is megváltoztatják nemzetiségüket? A megszült gyermekük, és saját nemzetiségüket a férjhez, apához igazítják? Sokan távoztak külföldi vendégmunkára vagy Magyarországra?

Ami az átlagos 33,7 életkort illeti, döntő ok lehet annak, hogy magyar nők gyakrabban egykeznek a más nemzetiségű nőknél Szerbiában. Ha ilyen későn jön az első gyermek, gyorsan növekvő százalékban a 40 év felé biológiai (egyre gyakoribb meddőség) és a társadalmi okok sokaságából kifolyólag nehezen vállalható a második gyermek. Az újbóli teherbeesés lehetetlensége és a szociális okok sokasága, tehát a legésszerűbb válasz a jelenség magyarozatára. Tudjuk, hogy általános de jó irányba „tapogat”. Egy olyan csapdáról van szó, amelybe a házastársak belekényszerülnek. Nem válasszák a tudatuktól függetlenül hatékony „öket” megrövidítő akadály, amely keresztezi elvárásukat (a fiatalok általában két gyermeket akarnak és terveznek, ezt bizonyítja számtalan közleménykutatás). A valóságban belenyugodnak az egykébe. A Statisztikai Hivatal adatai szerint a magyar nőknek csak 6,8 százaléka illetve 6,7 százaléka nem szült gyereket. Több népszámlálás alapján végzett több generációs elemzéseket összegezve jutottak erre az eredményre. Az összes nők százalékában a biológiai vagy rejtett meddőség általában 8 körül mozog, szinte a legtöbb országban. A délvidéki magyar nők tehát nem utasítják el az anyaságot önkaratukból, hanem belekényszerülnek egy nem kívánt szociális helyzettel való megbékélésre.

A Szerbiai Statisztikai Intézet adatai szerint a termékenységi korból (40–49 korcsoport) kilépő magyar

nőknek 27,6 százaléka szült egy gyereket 1991-ben; 2002-ben 21,5 százalék; 2 gyermeket 53,0 százalékuk illetve 13,0 százalékuk. A helyzet 1991-ben a szerb termékeny nőknél még jobb volt, de 2002-ben szinte azonos a magyarokéval, azzal hogy náluk csökkent a két és ennél több gyermek vállalása. Csakhogy a szerb nők nem szülnek magyar nemzetiségű vagy anyanyelvű gyerekeket, viszont a magyar nemzetiségű termékeny nők 20–30 százaléka főleg szerb gyermeket szül.

A születések alakulása 1990–2007 között

Az első tanulmányban már foglalkoztunk a vitális statisztikai adatok alapján az 1991–2002 két népszámlálás közötti időszak eseményeivel. Most csak érintőlegesen emlékeztetünk arra, hogy a népszámlálási adatok szerint 43.083 fővel (más hivatalos kimutatás szerint 44.180 fővel) csökkent a magyar nemzetiségűek száma. A hivatalos statisztika szerint ebből csak 9284 fő ment el külföldre, a többi 33.799 fő (más kimutatás szerint 34.896 fő) a természetes népmozgalomban bekövetkezett népességfogyásból ered. A mi számításaink 50.501 fős csökkenésre mutattak s ebből 34.896 eredt a természetes népesség fogyásból, 25.705 fő pedig kivándorolt vagy elmentek. Most az érdekel bennünket, hogy mi történt, mi történik 2002 után?

A születések száma 2002–2007 között tovább csökkent, 2002-ben 2817 évleszületett, 2007-ben már csak 2333 élve született gyermek jött a világra. A halálozás száma 5951 főről 5385 főre csökkent, a természetes fogyás 3134 fő illetve 3052 fő – alig különbözött. A 2007–2002 időszakban a születések csökkenésének az üteme –82,8 a halálozás –90,5. A helyzet alig javult ebben a békésebb időszakban. Mérséklődött a gyermekek születésének és a halálozásnak is a csökkenése. A népesség előregedése még jobban kifejezésre jut, aminek a következményei már 2011-ben ismét láthatóak lesznek.

A vitális statisztika szerint 2002–2007 között (6 év) 18.304 fővel csökkent a délvidéki (vajdasági) magyarok száma a természetes népmozgalmi tényezők következtében. Ha ezt a csökkenést kivetítenénk a következő népszámlálásig terjedő időszakra (9 év), azt látnánk, hogy 2011-ben a délvidéki magyarok száma 27.000 fővel lesz kisebb, mint 2002-ben, csak a természetes népmozgalmi tényezők következtében. Ugyanakkor, nem szűnt meg a másik tényező, a kivándorlás sem, lassult, de nem szűnt meg. Hatását egészen biztosan éreztetni fogja a 2011-es népszámlálásban. Nem szabad megfeledkezni arról sem, amire felhívtuk előzőleg a figyelmet. Például a 2007-ben született 2333 gyermek között ott vannak

azok is, akik külföldön születtek, akik etnikailag vegyes házasságban születtek (most már 32%-uk). Ezek alapján állítható, hogy 2011-ben a délvidéki (vajdasági, magyar nemzetiségűek száma 250.000–260.000 fő között lesz, a magyar anyanyelvűeké még ennél is kevesebb 230.000–240.000 fő között.

Szórványosodás és párkapcsolat

Ahogy a magyar népesség száma, azzal arányosan erősödik és növekszik a területi szórványosodása. Újabbnál újabb települések kerülnek a szórványosodás állapotába. Ahogy növekszik és terjed a szórványosultság területe és mélyül és sokasodik belső szerkezetében a kommunikációs akadályok sokasága a párkapcsolatok létrejöttében, úgy állandóul a népesség számának csökkenő irányadó folyamata.

A városi jellegű településekben talán még rosszabbá válik a helyzet, mint a falusi jellegű településeknél. A szórványosultság ellen nincs „orvosság”. Pontosabban csak a tartós évszázados népszaporodás az ellenszere; az ere elszánt közgondolkodás és kikezdetlen közerkölcs. Egy kis közösség erre belső erejéből általában képtelen, mert „védőhéja” gyenge, és a külső ráhatások következtében valahol állandó „sérülést” kap. Csak ha a külső körülmények néha-néha, akár rövid időre, megengedik, hogy vonzó értékeivel maga is asszimilációs erővel bírjon, javul a helyzet. Ilyen történelmi körülmények azonban csak a nagyméretű vándor mozgalmak korában adódtak, így lesz ez a jövőben is.

Megfigyelhető hogy a termékeny magyar nők száma gyorsabban csökken a szórványban, mint ahol többen él a magyar népség. A magyar nemzetiségű férfiak nem egy kis településben „az örökös agglagények” összejövetelét tartják, és közösségét alkotják; a nők, azonban nyitottabbak a párkapcsolat létrehozására; ha nem lehetséges magyarral, úgy elfogadják a más nemzetiségűvel létrehozhatót. A szerb társadalomban jelenlevő betegesen téves gondolkodás és közerkölcs következtében az utódaiknak túlnyomórészt – már ne állítsuk azt, hogy túlnyomórészt mindig – a szerb nemzetiséget kell adni.

A mellékelt táblázatból úgy tűnik, hogy az etnikailag vegyes házasságok száma és aránya növekedett. Mégis inkább az mondható el, hogy magas szinten állandósult, azáltal hogy azoknak a településeknek a helyére, ahol teljesen megszűnt a magyar jelenlét, újabb települések kerülnek szórványhelyzetbe, szórványosultsági állapotba. S a folyamat mindig kezdődik előlről: újból és újból megismétlődik. Nincs valami új, más irányú, jellegű folyamannak a kezdete. Nem keletkeznek új viszonyok sem, a magyarlakta tele-

pülésekben élő magyar kis közösségekben sem a külső „környezeti tényezőnek számító szerb helyi” társadalomban, illetve államalkotó intézményekben. Ennek ellenére ez az asszimilációs folyamat a szórványban élő magyarság helyzete (legyen szó etnikailag homogén magyar vagy vegyes házasságokról) minden vonatkozásban és megbízhatóan nem átlátható. Az asszimilációs folyamat hosszú szakaszokból tevődik össze – s nem végesen lezárt. Nem állítható, hogy minden magyar végképpen asszimilálódott a szerbségbe. Az asszimilációs folyamat első szakaszában tényleg van egy ilyen belenyugvás, a második fázisban, azonban jelentkezik a meghátrálás. Azt tapasztaljuk, hogy a vegyes házasságban élők és utódaik tömegesen kivándoroltak a nyugati országokba az elmúlt évtizedekben. A „harmadik haza” választása az asszimiláltak állandó lelki terhe Szerbiában. Az „eredet” súlya meghátrálásra kényszerít.

A mindennapi élet tapasztalata és számtalan megfigyelése azt mutatja, hogy kevés szerb nemzetiségű vagy anyanyelvű férfinak vagy nőnek van magyar vezetékneve – pedig ez a nemzetiségi hovatartozás vagy nyelvváltás velejárója lenne. Ugyanekkor, a vezetéknevváltás Szerbiában sohasem kapott tömeges méreteket, általános gyakorlatot, bár jelenleg van egy jelentős asszimiláció, ahhoz képest alig van magyar vezetéknevű szerb nemzetiségű férfi vagy nő. Viszont, ha létezik Szerbiában vezetéknev változtató gyakorlat, úgy az állam hétpecsétes titkaként kezeli. Jelentést erről nem tesz közzé, betekintést pedig nem nyújt senkinek e gyakorlatba.

Magyar vezetéknevű és nevű horvát nemzetiségű (1102-től erre felé) mindig szép számmal akadt, s ugyanígy a jugoszláv is a „titói korszakban”, de szerb nemzetiségű nem igen. Ezért lenne szükség feltárni a valóságot és igazságot. A tapasztalat alapján valószínűsíthető, hogy a múltban sem volt, sem a jelenben nem vonzó „helyesen” szerbé válni, hiányzik a „közvetítő” a „jugoszláv” birodalmi nagyságot és nemzetközi fontosságot jelentő, nagy vonzerővel bíró tényező.

Az etnikailag vegyes házasságok megakadnak az asszimiláció kezdeti stádiumában, és a második stádiumban folytatódnak a kivándorlások „harmadik országba”. Ez egy tömeges gyakorlat. A kezdetben megalkuvó, belenyugvó szerbségbe integrálódó, utólag lázadó és elutasító, irányváltató más nemzeti színű, nyugati birodalomhoz igazodó asszimiláció folytatódik, ezekben éppen a családalapító férfiakra van nagyobb szükség.

Aki pedig úgy dönt, hogy végképpen asszimilálódik a szerbségbe (megfeledezve az „eredet” fontosságáról is) általában a tényezők és körülmények ismeretének hiányából teszi, s ezért utólag tartósan

váratlan és kiábrándító igényszint zuhanással szembe, érzelmi és értelmi vákuumba kerül, amelyből esetleg csak majd utódjaik (vagy az utódjaik utódjai) tudják majd magukat kínkeserves erőfeszítés árán felverekedni a kor műveltségi és szakképzettségi követelményinek szintjére. Elszerbesedett magyar eredetű akadémikussal, egyetemi tanárral, mérnökkel, művésszel, mesteremberrel, szakemberrel, szakmunkással szinte nem is találkozunk a szerb társadalomban, intellektuális, művészeti, vállalkozói, gazdasági közéletben; asszimilánsnak nem engedik meg hogy „jeles ember” legyen közöttünk. Az elmúlt 80–90 évben erre nem volt példa. Ellenben néhány magyar nemzetiségével kereskedő, kufárkodó, szélhámuskodó, kisebbségi közösséget ámitó, tévhitben ringató személyt, elhelyeznek az igazi politikai életből (vagyis a döntéshozatalból), távoli pozíciókra és annak a látszatát keltik, hogy ezek „jeles” személyei a kisebbségi közösségnek és az országnak. Nincsenek sokan. Ennek a magyar kisebbségi közösségen élőködő 30–40 magyarnak a hatalom látszatát, adja a kezébe. Azért kellene, hogy a hazugság igazságnak tűnjön, az erőszakos cselekedet elfogadhatónak tűnjön saját részről, a magyar kisebbségi közösségben.

Csonkacsalád-típusok és a népesség reprodukciója

A teljes ember a képességeit és igényeit sokoldalúan kimutató közéleti ember is. Ma ezt „részember” helyettesíti. Úgy tűnik, szinte olyan állami rendszert gondoltunk ki, amelyben az ember mint egyed feleslegessé vált. Nem kell. A hivatalos intézmények akkor elégedettek, ha kevesebb gyerek születik. Az állam képviselőinek a képmutatása e tekintetben elképesztő.

Szinte elképesztő milyen kitarotán hatnak a családromboló tényezők. Kevesebb, mint 50 év elég volt ahhoz, hogy aláássa a család stabilitásának, annak, ami legjobban kedvez a gyerekvállalásnak az alapjait. A tanulmány mellékletében két táblázat is van, ami jól szemlélteti, hogy ezalatt, az időszak a népesség reprodukciójához szükséges 2,2 gyermek vállalásától a

mai családban 1,5 gyermek van, vagy csak egy. Ez az út a biztos önmegsemmisüléshez vezet.

A folyamat melyet még valamilyen ellenőrzés alatt lehetett volna tartani 1971-ig, mára, illetve az 1991–2002 között kimutatott magyar népesség teljes felszámolásához fog vezetni kevesebb, mint egy teljes átfogó élettartam ideje alatt. Látható ez szinte valamennyi női korcsoport esetében. Csak a 70–74 éves és 75 éves és korosabb nők korcsoportjáról lehet elmondani, hogy túlnyomó többségük vállalta a több mint 2, de kevesebb, mint 3 gyermeket. A 20–24 éves korcsoportban levő nők egynegyede olyan élettársi vagy alkalmi nemi kapcsolatba kényszerült, amelyben szertefoszlik a második gyermek vállalásának a reménye; az ennél fiatalabb korcsoportban pedig még az első gyermek vállalása is várat magára.

A másik táblázatból, az látható, hogy 2002-ben a 15 éves és ennél idősebb teljes női népesség 19 százaléka, a termékeny női kontingensnek pedig 30 százaléka még nem szült; kivár. A gyermeket szült nők arányszáma 12,5 százaléktól kisebb a teljes női kontingensben, mint a teljes női népességnél. A magyar népesség már biztosan újra termeli önmagában a népesség fogyatkozás feltételeit. Erre utal az is, hogy az egy gyermeket szült nők százaléka is a teljes női népességnél 24,7 százalék volt, a termékeny női kontingensnél pedig 30 százalék. Veszélyesen sokat várat magára még az első gyermek megszülése is. Csak a ma már 50–59 éves nőknél nem változott: 55 százaléka meg is szülte a két gyermeket.

A tanulmány célja, hogy kimondja: az állami intézkedések nő- és családellenesek; hogy ráirányítsa a figyelmet a 25–29 éves termékeny nők helyzetére, mert 30 százalékuknál még mindig csak egy gyermek van. Náluk rohamosan csökken mind biológiai, mind társadalmi környezet adta lehetősége annak, hogy legalább még egy gyermeket szüljön. Biztosan állítható, hogy legnagyobb része többé már nem fog szülni. A magyar népesség reprodukciójának nincsen semmi esélye még a 2007. évi szinten sem. A születési ezrelék 8,8, a halálzási 20,7. Az átlagos életkor 43–45 év. A halálzási arányszám a következő években akár elérheti a 25 ezreléket. A népesség évi átlagos csökkenése marad a 25 ezrelék.

A 15. éves és idősebb magyar nők korcsoportok és évszületett gyermekeik szerint a Vajdaságban a 2002-es népszámlálás szerint

Nem szült Szült	Összesen 15 éves és idősebb nő	Termékeny női kontingens (15-49 éves)	KORCSPORTOK							
			15-19	20-24	25-29	30-39	40-49	50-59	60 évnél idősebb	Ismeretlen
Összesen	136211	65962	8111	8681	8582	17929	22659	23441	46495	313
Nem szült	26413	19861	7799	5892	2768	1891	1511	1552	4913	87
Szült összesen	109798	46101	312	2789	5814	16038	21148	21889	41582	226
1 gyermeket	33711	14118	269	1988	2749	4280	4872	6287	13221	85
2 gyermeket	58736	26119	41	700	2641	9421	13316	13018	19503	96
3 gyermeket	11952	4523	2	81	344	1835	2256	1884	5518	27
4 gyermeket	3124	836	-	17	50	340	429	417	1860	11
5+ gyermeket	2275	505	-	3	25	202	275	283	1480	7
	0,80	0,70	0,04	0,32	0,68	0,89	1,07	0,93	0,89	0,72

Vajdaság – magyar

Év	Élve - születések	Halálozás	Házasságkötés	Ebből magyar - magyaral
1990	3760	6200*		
1991	3621	6396	3242	2300*
1992	3365	6484	3017	2210
1993	3251	6278	1871	1359
1994	3278	6200*	1800*	1300*
1995	3336	6146	1866	1335
1996	3288	6441	1834	1314
1997	3068	6143	1658	1182
1998	3286	6292	1687	1193
1999	2979	6002	1504	1030
2000	3087	6136	1772	1240
2001	2900*	6000*	1790*	1200*
2002	2817	5951	1702	1160
2003	2839	5819	1706	1188
2004	2861	5693	1676	1142
2005	2490	5771	1413	984
2006	2489	5514	1406	969
2007	2333	5385	1458	994
2008				
2009				

A 2001-es évre becslés

A magyar termékeny női népesség (15 – 49) évszületett gyermekei szerint

Népszámlálási év	összesen	15-19	20-24	25-29	30-39	40-49
1991	79438	9417	9790	10515	24344	25372
Összesen						
Nem szült		8762	4955	1963	1981	1715
1 gyerek		527	3254	3651	5668	7009
2 gyerek		103	1321	4230	13962	13455
3 gyerek		5	130	446	1934	2067
4+ gyerek		1	130	225	5799	1126
2002	65296	8111	8681	8582	17929	22659
Összesen						
Nem szült		7799	5892	2768	1891	1511
1 gyerek		269	1988	2749	4240	4872
2 gyerek		41	700	2641	9241	13316
3 gyerek		2	81	349	1835	2256
4+ gyerek		-	20	75	542	704

A 15 éves és idősebb magyar nők korcsoportok szerint 1961 -2002 között
Összegzett (kumulált) termékenységi arányszámok

Népszámlálás i év	össze- n	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75+
Szerbia														
1961	2,14	0,08	0,71	1,40	1,78	2,08	2,33	2,42	2,58	2,80	2,99	3,81		
1971	1,91	0,10	0,71	1,30	1,66	1,83	1,95	2,13	2,31	2,38	2,54	2,76	2,96	3,41
1981	1,72	0,09	0,70	1,31	1,61	1,69	1,75	1,80	1,87	2,02	2,20	2,29	2,37	2,61
1991	1,68	0,08	0,67	1,35	1,71	1,79	1,79	1,75	1,79	1,82	1,89	2,04	2,21	2,32
2002
Közép szerbia														
1961	1,63	0,11	0,59	1,05	1,48	1,52	1,81	1,66	1,68	1,80	2,38	3,11		
1971	1,56	0,13	0,74	1,15	1,55	1,61	1,65	1,61	1,83	1,60	1,75	2,08	2,38	3,8
1981	1,54	0,21	0,72	1,27	1,42	1,64	1,66	1,55	1,68	1,39	1,74	1,82	1,42	2,17
1991	1,56	0,09	0,69*	1,33	1,70	1,76	1,65	1,66	1,66	1,53	1,60	1,42	1,89	1,66
2002
Vajdaság														
1953	2,38	0,07	0,68	1,39	2,15	2,66	3,13	4,41						
1961	2,15	0,08	0,71	1,40	1,79	2,09	2,35	2,44	2,50	2,82	3,01	3,82		
1971	1,92	0,10	0,71	1,31	1,66	1,83	1,96	2,14	2,32	2,39	2,55	2,77	2,97	3,08
1981	1,73	0,08	0,70	1,31	1,61	1,69	1,75	1,80	1,88	2,03	2,20	2,30	2,38	2,62
1991	1,68	0,08	0,67	1,35	1,71	1,79	1,80	1,75	1,79	1,82	1,90	2,05	2,22	2,33
2002	1,50	0,04	0,33	0,95	1,49	1,75	1,83	1,83	1,81	1,80	1,79	1,86	2,00	2,25
Koszovo és Metóhija														
1961	1,85	0,60*	0,74*	2,00*	2,41*	1,87*	1,86*	2,00*	1,00*	1,75*	4,50*	4,33*		
1971	1,68	0,29*	0,94*	1,88*	2,08*	2,33*	2,64*	1,29*	2,40*	1,20*	0,83*	-	0,00*	4,00*
1981	1,71	0,25*	0,90*	1,78*	1,87*	1,63*	1,86*	3,09*	1,78*	2,00*	2,33*	1,00*	0,40*	-
1991	1,96	0,33*	0,67*	2,80*	1,33*	3,20*	2,43*	1,00*	2,29*	2,50*	2,25*	0,50*	1,00*	-
2002

Megjegyzés: 2002-es népszámlálás alapján a köztársasági statisztikai hivatal nem tett közzé (az előző népszámlálásokat is figyelembe vevő) több generációs tisztított arányszámokat, csupán közölte hogy az 50 – 54 éves termékeny magyar nők arányszáma 1,79 volt. 2002-ben annyi (mint 1991-ben; a szerbeké 1,80 volt).

